

ARXIV
D'ESTVDIS
DEL CENTRE
EXCURSIONISTA
DE TERRASSA

ANY II

MARÇ DE 1912

Núm. VI

ADMINISTRACIÓ

A precs de benvolguts amics nostres l'ARXIU D'ESTUDIS insertará en planes suplementaries anuncis de caracter general. Totes les comandes deurán dirigir-se a D. Miquel Galí Figueras.

Al ensemps preguem als nostres subscriptors en general, que a fi de facilitar la marxa de l'administració, efectuin en lo possible el pago de l'abonament d'ARXIU d'ESTUDIS per anys.

ARXIV D'ESTVDIS DEL CENTRE EXCURSIONISTA DE TERRASSA

SUMARI

TEXT:

FOLKLORE

Folklore català, *D. Cels Gomis.*

ARQUEOLOGÍA Y HISTORIA

El Pont de Sant Pere, *D. Josep Soler y Palet.*

EXCURSIONISME

El Centre Excursionista de Terrassa als Sports d'Hivern,
D. Miquel Galí y Figueras.

SECCIÓ OFICIAL

Excursió a Santa Creu d'Olorde.—Excursió a St. Llorens
del Munt.—Mamífers fòssils.—Curs d'entomologia.

GRAVATS:

Pujant al Taga.—Durant les curses (Sports d'Hivern de
1912).

FOLKLORE

: : FOLKLORE CATALÀ : :

No es tant facil com a primera vista sembla'l recullir els inagotables tresors de poesia y d' imaginació escampats y perduts per els més llunyadans recons de les nostres encontrades.

El pagés català es desconfiat per naturalesa: quan un *senyor* li fa alguna pregunta lo primer que se li acut es que's vol burlar d'ell, idea que costa molt treureli del cap. Per arrancarli el secret de les seves tradicions, per arribar a coneixer totes les seves preocupacions, es precis familiarisarshi, tractarlo ab freqüencia, portar la conversa al punt hont un vol, sense fer semblant de ferho; en una paraula, cal apoderarsen per sorpresa. ¡Quantes voltes sentat entremig d'ells en les llargues vetlles del hivern, tot escalfantnos a la alegre flamarada dels sarments o be al caliu de groixuts tions de roure, he tingut de comensar a inventar alguna rondalla pera obligarlos a contar lo que jo volia sapiguer!

Y de la mainada, que'n direm? Es la més esquerpa que's pot imaginar. Costa Poblet y Santas-Creus l' amanyagarla. Te un de comensar per posarse al seu nivell; parlar com ella, deixantli pendre algunes llibertats ab un; ser un el primer en dirli alguna endevinalla; proposarli jochs; despertar el seu interés donantli quartos o alguna llatinadura, per arribar a treuren alguna cansoneta infantil, alguna rondalla o bé alguna de les intencionades endevinalles que tant sense malicia diu. (1)

Y si dificil es obtindre quelcom dels homens y de la maynada,

Aquest treball ab el titol "Literatura oral catalana" comensá a publicarse, restant inacabat en la Revista "L'Avens" any III n.º 28 p. 244 (15 Abril 1884); refet y corretgit are de nou, l'autor l'ha ofert a nostre "ARXIU D'ESTUDIS" per esserhi publicat ab les dites esmenes.—*N. de la R.*

(1) No soch del parer d'en Francesch Pelay Briz ni del d'en Justin Pepratx. Diu el primer en el prolech de les seves *Endevinalles populars catalanes* (Barcelona 1882) qu'en les equivoques *s'ha permés cambiarhi alguna paraula de les que ferien l'orella ab son doble sentit*. Precisament lo que distingeix la major part de les nostres endevinalles, lo mateix que les nostres follies, son les paraules

encare ho es moltíssim més treure rès de les noyes fadrines. Aquestes tenen una pila de practiques per sapiguer quan se casarán y si un jove les estima o no; saben gran aplech de follies amoroses o burlesques; un sens fi de modismes que sols entre elles se troben, més qui las hi fa dir?

Rès pinta tan bé'l caracter de les nostres fadrines de montanya com aquesta follia

La vaig veure a la finestra
qu'estava rentant els plats,
li vaig dir cara de rosa,
y ella a mi, morros de gat.

Ja es molt més facil entendres ab les velles. Aquestes us deixaran escoltar les cançons ab que acompanyen el gronxament del bres al fer dormir a alguna criatura; no tindrán cap inconvenient en explicarvos els mil y un remeys casolans que formen llür farmacopea, y, per poch qu'hi poseu de la vostre part, podeu treuren la revelació de totes llurs supersticions, que no son poques.

Recullides ja les preocupacions, els aforismes, rondalles, cançons, etc., que formen l'ínmens tresor de la nostra literatura oral, queda encara un gravíssim perill que vencer: la propensió que generalment tenen els coleccionistes de modificar, ja en el fons, ja en la forma, lo recullit per ells.

La literatura oral no admet correcció de cap mena, puig, de fer-li, no seria ja una mostra de literatura popular lo que's publicués.

Tots quants a aquesta mena de treballs se dediquin, deuen tindre molt en compte les advertencies qu'ha posat devant del sen *Romancerillo Catalán* (Barcelona 1882) En Manel Milá y Fontanals, persona qui, lo mateix pels seus grans coneixements, que pel seu caracter y la seva avansada edat, no pot pas ser sospitós a ningú.

Per la meua part confesso que sempre he seguit al peu de la lletra'l concell del nostre gran mestre y que he fet tot lo possible per

de doble sentit, y no pot pas coneixer el caracter de la nostre literatura oral qui desconeixi aquesta circumstancia.

El segon en el seu *Ramallets de proverbis, maximes, refrans y adagis catalans* (Perpinyá 1880) altera la construcció del nostres aforismes per donarlos hi una forma ritmica, ab lo qual els hi treu l'expontanietat, qu'es lo que principalment els caracteriza. Jo crech que ningú té dret a alterar ni poch ni gens les produccions populars, si les vol donar com a tals, puig no es pas alterantles com arribarem a coneixer la literatura oral del nostre poble.

conservar fins el mateix llenguatge de les persones de qui só recullit els diferents retalls que formen el meu aplech de literatura oral, sense espantarme gens ni mica de les paraules mes o menys equívokes qu'en llurs rondalles, corrandes y cançons hagi trobat.

Suara no'm proposo mes que donar una mostra de lo molt que en les diferents branques del nostre folklore pot recullirse, a fi de que serveixi de pauta a tots aquells que vulguin dedicarshi, ja qu'es necessari 'l concurs de tots si's vol arribar a tindre quelcom de mitg complet sobre'l particular

Si's vol fer feyna profitosa s'ha de comensar per establir un plan, que podria ser el següent, salvo el parer de persones més competents que jo en la materia:

I

Tradicions

A—MITOLOGIQUES

- a—Llegendes de caracter mitologich.
- b—Adoració dels astres.
- c— id. de les forses de la naturalesa.
- d— id. dels animals.
- e— id. de les plantes.
- f— id. de les pedres y metalls.

B—RELLIGIOSES

- a—Sobre Deu, la Verge y 'ls Sants.
- b— id. la fundació d'iglesies, ermites y convents.
- c— id. objectes del culte catolich
- d— id. institució de festes votives.
- e— id. el diable y mal esperits

C—HISTORIQUES

- a—Fets anterior a la Reconquesta.
- b—Reconquesta, guerres de moros y cristians.
- c—Desde la Reconquesta fins a l'unió de les corones d'Aragó y Castella.
- d—Sobre'l moviment separatista de Catalunya en temps de Felip IV.
- e—Guerra de Sucseció.
- f— id. del any vuyt.
- g— id. dels set anys.

- h—Trabucayres, Jamancia, Matinés.
- i—Derrera guerra civil.

D—LOCALS

- a—Sobre noms o fundació de pobles.
- b— id. d'accidents topografichs.

II

Sers fabulosos

- a—Personatges fabulosos llegendaris.
- b—Gegants.
- c—Dones d'aygua.
- d—Encantats.
- e—Follets.
- f—Animal fabulosos.
- g—Aparicions nocturnes.

III

Ciencies ocultes

- a—Esperitats.
- b—Bruixes y Bruixots.
- c—Encortadors.
- d—Endevinaires.
- e—Curadors de gracia.

IV

Ciencies naturals

A—ASTRONOMIA

- a—El Sol.
- b—La Lluna.
- c—Estels, Planetes, Cometes o Estels ab cúa.

B—METEOROLOGIA

- a—Modos de fer pronostichs.
- b—Metereològia topogràfica.
- c—Pluja.
- d—Vent.
- e—Fret y calor.
- f—Temporals y pedregades.
- g—Metereologia agricola.

C—ZOOLOGIA

a—Mamífers	}	casolans — 1. ^{er}
		ferestechs — 2. ^{on}
b—Aus	}	casolanes — 1. ^{er}
		de bosch — 2. ^{on}
c—Reptils.		
d—Peixos.		
e—Pexines, caragols.		
f—Insectes.		

D—BOTÁNICA

- a—Noms vulgars de plantes.
b—Dites, preocupacions, follies sobre les mateixes.

E—MINERALOGIA

Creencies y supersticions sobre pedres y metalls.

V

Agricultura

Practiques, dites, preocupacions sobre la mateixa.

VI

Medicina

- a—Practiques medicinals supersticioses.
b—Remeyas casolans.
c—Higiene privada.

VII

Geografia

- a—Antigues encontrades catalanes y llurs subdivisions.
b—Pobles que formaven aquestes encontrades.
c— id. desaparecuts.
d—Toponimia general de Catalunya.
e—Toponimia local.
f—Noms dels accidents topografichs de cada localitat, aixi hidrografichs com orografichs.
g—Noms dels masos, masies o cases de pages pertanyents a cada terme municipal.
h—Noms de les partides rurals.
i—Particularitats de cada poble.

- j—Dictats tópics y corrandes geografiques.
- k—Motius de pobles. Origen d'aquets motius.

VIII

Particularitats de llenguatge

- a—Vocabulari de paraules especials de cada localitat.
- b—Diferencies fonetiques.
- c— id. de terminació.
- d— id. d'accent.
- e—Giros de frases.
- f—Modismes locals.

IX

Costums

A—RELIGIOSES

- a—Bateigs.
- b—Casaments.
- c—Enterros y honres.
- d—Festes, professons, etz.
- e—Aplechs.
- f—Pregaries.
- g—Festes anyals.

B—SOCIALS

- a—Festes majors, de barri, de carrer.
- b—Fires y Mercats.
- c—Aubades, serenades, caramelles.
- d—Diverses.

C—PRIVADES

- a—Vistes. Festeigs.
- b—Casaments.
- c—Prenyats. Parts.
- d—Naixements.
- e—Dinars.
- f—Vetllades.
- g—Festes anyals.
- h—Malalties. Morts.

X

Jochs

A—DE L'INFANTESA

- a—Jochs gimnastichs.
- b— id. intellectuals.

B—DE ADULTS

- a—Jochs gimnástichs.
b— id. intellectuals.

XI

Rondalles

- a—Maravellouses.
b—Morals.
c—Humoristiques.
d—Conreu de la memoria.
e—Esporuguidores.
f—Erotiques.
g—Cassos.
h—Acudits.

XII

Embarbossaments

XIII

Endevinalles

- a—Mitiques.
b—Enigmatiques.
c—Comunes.

XIV

Oracions

- a—Series.
b—Burlesques.

XV

Musica y Poesia

A—CANSONS

- a—Infantils

- b—Religioses

}	1. ^a de Nadal
	2. ^a » Passió
	3. ^a » Sants y Santes
	4. ^a Goigs

- c—Llegendaries y caballeresques
d—Historiques.
e—Politiques.
f—Lladres y Bandolers.
g—Amoroses.
h—de costums.
i—Burlesques.

j—de trevall o tasca.
 k—de camí.
 l—de capta.
 m — Corrandes Follies.

B—DANSES

a—Relligioses.
 b—Guerreres.
 c—Amoroses.

d—Representatives } Parlades
 } Mudes

XVI

Aforística general

PROVERBIS—REFRANS—ADAGIS

Els mes usats a cada localitat.

XVII

Preocupacions

Les particulars a cada encontrada.

CELS GOMIS

*Barcelona Janer de 1912***ARQUEOLOGÍA Y HISTORIA****∴ EL PONT DE S^T PERE ∴**

En les Ordinacions del Bisbe Coloma del 1601 (1) hi llegim el següent paragraf: "Item, per quant hauem vist que lo pont que los pagesos han comensat a edificar en lo torrent per lo qual se va de dita Vila a la dita Iglesia de St Pere ha de ser de gran utilitat y descans perals dits pagesos que ab major commoditat los qui estan de part demunt de dit torrent ab tot que sien pochs se poran conferir en dita Parrochial de St Esperit y St Pera pera oyr los dits officis diuinals per so manam a dits pagesos que dins dos anys proxims a

(1) Apéndix IV de la "Monografía de la Iglesia Parroquial de Tarrassa" obra del autor.

costas y despesas llurs propries sens que en manera alguna la dita universitat de dita Vila y tinga de contribuir fassen acabar lo dit pont y a la fabrica de aquell donam y aplicam tota la pedra de les capelles de Sta Eulalía y de St Sadorní que attes estan profanades los concedim llicencia de enderrocar aquelles y la pedra y manobra quen exira se conuertesca en la fábrika de dit pont“.

Davant de lo transcrit s'ha cregut y s'ha dit que ab aytals paraules se manifestava clarament la data del aixecament de dit pont, lo qual no es pas exacte, puix que en un lloch d'aqueix paragraf se diu d'ell que “los pagesos han comensat a edificar“, y en altre se mana “que dins dos anys.... fassen acabar lo dit pont“. Ab tot y aixó els datos qa aportaré provarán que l'història d'aytal pont, es mes antiga, y que tingué un procés bastant llarch.

Vegis sino 'l següent Consell en que's determiná fer aqueix pont:

“Die mercury XXX mensis Marty anno prædicto MDLVIII“

“Fonch tingut Consell de Obres yprocuradors é adjunts de la Yglesia parrochial de Sanct Pere de Tarraça de voluntat y consentiment del honorable en Joan Benet Andozillo balle dela vila yterme del castell de Tarraça per la S. C. C. yReal Magestat present ydevall decretant. En lo qual foren yentrevingueren los honorables Michael Andozillo Alias Durán é Pere Joan Amat de la Valla obres eo procuradors, Joan Bugunya Pere Font Buada Fermy Rovira Francesch Pi Jaume Trullas Miquel Carbonell alias Scoda Juan Figueres Jaume Fontde Gayá adjunts de la dita Yglesia Parrochial de Sanct Pere de Tarrassa los qual ningu discrepant abans tots abuna veu eanimo determinaren é foren devot yparer que sia fet un pont depedra y argamassa y al mij terreplé franchises les parets les quals hagen detenir X palms de ampla en lo torrent que es abans de arribar ala dita parrochial Yglesia de S. P. dedita Vila de Tarraça vulgarment dit lotorrent de Paradis lo peu del qual pont hage de tenir XXXII palms de amplaria en lo siti y apres larchada perpassar laygua ha de esser de altaria delpeu ferm XV palms ytota seguida depedra o lossas tant quant tindrà lo pont de dita amplaria trahent cap de una part y altra y la paret que te depuiar demunt dita archada ha atirar deuna par de torrent al altre tenint duas canas de entrada cada capde paret dins lodit torrent yhade esser lo peu dedita paret tant igual comensada com de la matexa archada quepassará layguayha deesser la dita paret fins demundt dita archada tot depedra y argamassa yapres una filada deparet demundt dita archada Eo de montar deuna parety altre laparet sus dita de de deu palms degruxa yapres al mig terreple axi com si fos tapia fins dalt al igual de una part y altre per passar dret a la dita Yglesia. Y apres abans de arribar alafi de dites parets althade fer peyment de pedre y argamassa donant si alterreple yegualar lo pont dedalt yfer les baranas de gruxa de dos palms yentre les ditas baranas yspany o passatje de dit pont han de esser setze palms E per affirmatio defer dit pont elegexen per administradors delpont fahedor abtota la diligentia ques deu, les persones següents:

"P.^o Mossen Jaume Tosa canonge claustral del Monastir de Sta. Maria de Tarraça

"Joan Peroy

"Barthomeu Barba maior de dias

"Benet Arnella

"Miquel Tosa maior de dias

"Per la dita parrachia de S. P. de Tarraça

"Gabriel Marsans

"Benet Rocha busquets

"Salvador Colomer

"Pere Gorchs alias Salas

"Ales quals personas elegides lo dit Consell donaren facultat de fer eode fer fer yedificar be y degudement lo dit pont com da't sta ordenat e per asso quepuguen la hu dells segonz sen consertaran portar un baci pera captar pera obs de dit pont fahedor tant quant trigará esser fet dit pont e que puga anar alas esglesias apres del baci de Sent Sebastiá y axi matex que pugen anar acaptar per obs de dit pont per totas las casas de dita vila y parrochias de dita vila y encara per las casas ylochs que los apparra e los dines y altres almoynes y caritats que les seran dades puguen rebre y aquelles hagen de posar dins una caxa en la Sacristia de dita parrochial yglesia lo qual se hage de tancar ab tres claus la una de les quals tingue tot lo temps lo balle de dita vila y terme y altre lo dit Joan Peroy y laltre lo dit Benet Rocha Busquets dalt elegits los quals no puguen pagar que no sian tots tres junts ensemps de lo Notari de dita vila per tocarles apoches dels pagaments sefaran. E aximateix los dits elets puguen donar al encant al mes donant als mestres de cases e liurar ho en aquells en aquell qui per manco ho faran ylos tals elets puguen concordar ab dits mestres de cases del modo quells los aparra ablas asseguretats que los apparrà. E aximateix si les almoynes que seran dades per les obres de dit pont hi restan fet lo dit pont que del que sobrarà sia feta yedificada una capella de la Verge Maria del Miracle ab un bell pati devant cobert prop del dit pont fahedor ala part dela present vila elo portal dela qual capella miras ala part de solix ent. E aximateix que los dits elets hagen deportar un libre de comptes en lo qual hagen de continuar tot o que entrara enpoder llur per las dites caritats lo qual libre hage de scriure e continuar lo Notari de Tarrassa y ditas caritats posar dins la caxa da't mencionada e nopuguen pagar ni fer pagar res que no necobren alberans o apoches dels pagaments que farian con dalt es dit—Et baulus decretavit" (2)

(2) Del "Llibre dels Consells dels parroquians de St Pere de Terrassa, del 1541 al 1630" Arxiu Notarial de Terrassa.

EXCURSIONISME

Com l'any passat que tant ben impressionats vingueren e's que assistiren als Sports d'hivern, celebrats a Ribas pel Centre Excursionista de Catalunya, també en el present bon nombre de socis de nostre Centre assistiren als concursos de Sports d'hivern celebrats a Ribas y a Puigcerdà, en combinació ab la Federació de Societats Pireneistas.

El dia 9 de Febrer sortí una expedició en automovil acompanyada del nostre President. Un altre expedició marxá el dissapte dia 10 en el tren que surt d'aquesta ciutat a les 12'18 per agafar al que de la vía de S. Joan de les Abadessas surt de Barcelona a la 1'55 de la tarde. A l'estació de Barcelona pogueren veure y saludar a nombrosos amichs y companys d'excursionisme que també 's dirigien a Ribas canviant impresions entre uns y altres sobre les noves no gaire afaflagadores que s'habien rebut respecte al temps dominant en les encontrades de Ribas.

Arrivats a l'estació de Ripoll, pluvia bastant intensament; ens inquibirem com poguerem en els cotxes que s'esperaban, i que s'ompliren tot seguit; y per una carretera llarga y pesada, ab dos pams de fanch y un trontolleig continuu produhit pel mal estat de la mateixa, arribarem a Ribas a les 9 del vespre.

Arribats en aquesta xamosa vila, forem dignament hostatjats, ab tot y no tenirho demanat, fentnos agradosa l'estada els obsequis dels riberenchs qui es desfeyen per servir als forasters. La població estava engalanada, en tots els carrers y plasses, ab pins y abrets, domasos, banderes, penjarolles diverses, il·luminació eléctrica ab potents archs voltáichs, oferint en conjunt un bell aspecte.

Els excursionistes que durant el dia 10 es trasladaren a la vall de la Molina pera la celebració de les curses, tingueren la decepció de veure que aquestes no podían celebrarse per no estar en condicions la poca neu que hi havia. Se feren algunes probes y després de recorre aquells famosos voltants, la gent se prepará per marxar a Puig-

cerdá, ahont tots foren molt ben rebuts y festejats, essent obsequiats ab un ví d'honor per les Autoritats.

Els que's quedaren a Ribes durant aquest día, en vista de la suspensió de les curses, organizaren per l'endemá diumenge una excur-

PUJANT AL TAGA

sió al mont Taga. Eren les vuit del matí que sortirem de Ribes uns trenta excursionistes, alguns preparats ab les luges y els skis. Un temps esplendorós, de cel seré y temperatura agradable, convidaba a emprendre la pujada per les dretes vessants de Taga. Després d'una hora de caminar serpejant per camins y corriols, comensarem a trobar neu que anaba augmentant á mida que avansabem y al fi, arribats al cim encapellat del Taga, que s'aixeca alterosament á 2117 metres sobre'l nivell del mar poguerem apreciar sobre uns cinch pams de gruix de neu que permetia tota classe de sports hivernencs. Les altures de Coma Armad, Pla de Pujals, Puigllansada, Puigmal y Serra Caballera estaban completament nevades atraient la mirada ab forsa verament sugestionadora.

Hi habian entre 'ls excursionistes uns quants noruechs que prompte arreglaren un trampoli, efectuant nombrosos y arriscats salts ab

els skis. Els de les luges també feren atrevides curses, puig la pendent de la montanya ho permetia perfectament y aixis passarem du-

DURANT LES CURSES AL TAGA

gues hores molt divertides y agradoses. Era ja passat el mitj día que tothom se disposá a retornar a Ribas, devallant serra enllá, contents y satisfets y portant la bona nova del estat immillorable de la pista del Taga, tan fou axis, que la Junta Directiva del Centre Excursionista de Catalunya, va acordar per l'endemá una festa sportiva en les vessants del Taga, ab un Concurs de salts de ski, anunciantho aixis en l'acte de recepció y vi d'honor am que l'Ajuntament de Ribas obsequiá a tots els forasters.

Les festes organizades á Ribas en obsequi dels excursionistes foren nombroses y atraients. Sens comptar diferente festes particulars y les de carácter popular com iluminacions, sardanes, dances típiques y demés, cal fer remarcar els lluits balls organissats per les entitats "La Constancia Ribatana", "La Barretina" y "El Taga" que tenian sos locals esplendidament engalanats. A la una de la nit sortiem del ball de gala organissat per la societat "El Taga", per agafar el cotxe que a les dugues surt de Ribas per enllassar ab el tren que passa per Ripoll a les 5 del matí y que había de conduir:

nos fins a S. Andreu de Palomar per agafar al tren que a les 11 del matí arriba a la nostra ciutat.

Retornarem an aquesta després de tres dies d'expansió, que perduraran com recordansa agradosa, agraïts coralment de la rebuda y aculliment que la vila de Ribas ens feu a nosaltres y a tots els excursionistes.

MIQUEL GALÍ Y FIGUERAS.

SECCIÓ OFICIAL

EXCURSIÓ A SANTA CREU D'OLORDE.—Iniciada pel nostre Centre y exposada als seus socis l'idea de conèixer y admirar les comarques veïnes, extenent el radi de les excursions fins avuy limitades dintre de nostra comarca, despertà un interès gran, com ho demostra l'èxit obtingut per la primera realitzada en aquest sentit, quin nom encapsala aquestes ratlles.

Sortirem 23 companys d'excursió el dia 7 de Janer en el tren de les 6 matí cap a Barcelona y d'aquí a Vallvidrera en tramvia. Havent esmorsat ens dirigirem a visitar l'iglesia parroquial de Santa Creu d'Olorde que conté entre altres objectes valiosíssims l'exemplar retaule de Santa Llúcia.

El dia segueix ingrát ab nosaltres. Un vent fort ens acompanya en la major part de l'excursió. Pujarem al turó de Santa Creu y la boira li vingué a tom pera limitar ab son blanc mantell misteriós l'ampla paisatge que anhelarem contemplar. Malgrat tot, el dia passà tranquilament en la serena quietut de les valls, d'un dels dies mes crudels del hivern. Ens sobrà temps pera visitar a qua d'ull Molins de Rey, mereixent especial atenció el renomnat pont de la carretera reyal, retornant per Papiol y Rubí ont estaven disposades les tartanes que'ns conduhíren a la nostra ciutat.

EXCURSIÓ A SANT LLORENS DEL MUNT.—Assistiren en aquesta excursió els consocis Armengol, Astals, Badía, Capella, Matheu i Pineda. Pujaren per Cavall-Bernat i visitaren Sta. Agnes retornant per can Pobla. Durant tot el sant dia no parà el vent, que dalt de les carenes prenia caracter d'huracà, obligant als nostres companys vulgues o no, a desistir de realitzar algun de sos propòsits.

MAMÍFERS FOSSILS.—En Palet y Barba en sa obra "Estudio del terreno pliocénico de Terrasa y de sus relaciones con las formaciones contiguas", publicada anys atrás, al ocuparse dels restes fossils trobats en el terreny miocenich superior d'aquets voltans, llensava la esperança de que ab el temps se podrien afegir noves especies a les descobertes en ells y disposarse axis de majors datos pera precisar la seva etat; y recordem qu'el dia de la inaugural del "Centre Excursionista", al visitar els excursionistes forasters, qu'ens honraren assistinthi, el Museu Municipal en formació, y, mostrantshi els curiosos restes de mamífers recollits en la nostra localitat, dit senyor Palet, ens contaba qu'hi concurren aquí circumstancies que li permetien tenir la convicció de que ab el temps reuniria el nostre Museu una rica fauna fossil del miocenich superior.

Aixó's va confirmant, doncs el repetit company, que havia recullit darrerament restes de diferents mamífers del mateix terreny, fa pocs dies que ab altres conso-cis entusiastes per la Geologia, al practicar un regoneixement del punt hont se havia fet una troballa, ha descobert un extens y verdader jaciment d'ossos y altres restes petrificats de mamífers, que será objecte d'un detingut escorcoll.

Creu el Sr. Palet que podrém aquí registrar la fauna de mamífers que poblaven la nostra regió en la época *Pontiesa*. Se tracta dels animals que foren arrastrats pel Llobregat en sas grosses avingudes d'aquells revoltats temps y que quedaren sepultats en les colsades del allargassat delta qu'avensaba pel llac del Vallés fins prop de Sardanyola. No'n diem mes per avuy.

CURS D'ENTOMOLOGIA

El día 15 de Desembre passat ens contá el Sr. Eugeni Ferrer com ell sab dirho, la marxa y tota la significació del curs.

A tall de prolec y pera comprendre ben be la distinció característica dels insectes y especialment dels coleopters donada la predilecció del Sr. Ferrer per l'estudi d'aquestos animals, cregué el Sr. Ferrer donar en unes quantes lliçons preparatòries una idea general de la Fauna de Catalunya, fent notar al ensemps les especies mes comuns qu'es troben en nostra terra; aquestes lliçons preparatòries compendrien un estudi sintetic de 'ls Vertebrats, en ses grupus de Mamífers, Aus, Reptils, Amfibis y Peixos, seguint después am els altres Tipus d'animals.

Un cop acabada aquesta part vindrá detingudament l'objecte primordial del curs.

Alternativament s'efectuarán visites complementaries del curs, als Museos d'Historia Natural de les Escoles Pias, Escola d'Industrias y al museo de treball del propi Sr. Ferrer.

Finalment y en temps a proposit s'organisarán excursions de recolecció d'insectes pera facilitar l'estudi y sobre tot pera donar el verdader tó que li correspon al Centre Excursionista. Tot aixó ho aná explicant el Sr. Ferrer ab paraula franca y concisa en nostra petita sala, curulla de gent que seguí atentament el curs de les converses.

VERTEBRATS

1.ª - 2.ª lliçó, que tingueren lloc el 22 y 29 respectivament de Desembre, foren dedicades als Vertebrats esposant distincions característiques entre les diferentes classes d'animals dotats d'esquelet.

MAMÍFERS

14 - 19 de Janer. Aná estudiant els diferents ordres de Mamífers, senyalant els qu'ofereixen particularitats notables en sa estructura y indicant quins se trovan en nostra terra catalana.

La visita complementaria del curs, dedicada exclusivament als Mamífers y Aus, tingué lloc el día 14 de Janer al Museu d'Historia Natural de les Escoles Pies, ahont poguerem comprobar practicament moltes de les explicacions que haviem rebut.

PREUS D'ABONAMENT

Socis del C. E.

1'25 pessetes trimestre; 5 pessetes any.

No socis

1'50 pessetes trimestre; 6 pessetes any.

LLOCS DE VENDA

Terrassa

Llibrería Gorina—Carrer de Sant Pere.

Barcelona

Llibrería A. Verdaguer—Rambla del Mitj 5

